

Θάυμα και πνευματική εμπειρία: Θεού δύναμη ή εγκεφαλικό δημιούργημα;

Επιστήμες / Επιστήμη & Θρησκεία / Θεολογία

Μανώλης Καρακώστας, MSc Διοίκησης Επιχειρήσεων, Επαγγελματίας Υγείας - Ερευνητής



Διαχρονικά και μέσα στο πέρασμα των αιώνων, πολλοί είναι εκείνοι οι οποίοι ζητούν κάποιο σημείο, κάποιο θαύμα είτε για να πιστέψουν στον Θεό είτε για να ενισχυθεί η πίστη τους. Αυτό συμβαίνει ασφαλώς ακόμα και σήμερα, διότι, ο κάθε άνθρωπος θέλει την επιβεβαίωση της ύπαρξης του Θεού και αυτό θεωρεί πως θα το επιτύχει, αν δια των αισθήσεων τού αποκαλυφθεί μέσα από ένα θαύμα ή κάποια άλλη πνευματική εμπειρία ένας άλλος κόσμος. Τότε, η ύπαρξη αυτού του άλλου κόσμου, τον οδηγεί στην βεβαιότητα της ύπαρξης του Θεού. Βέβαια, στην Ορθόδοξη Εκκλησία δεν είναι αυτός ο τρόπος με τον οποίον ο άνθρωπος ανακαλύπτει τον Θεό και ενώνεται μαζί Του. Στην Εκκλησία υπάρχει ο δρόμος της ασκήσεως, δηλαδή της καθάρσεως, του φωτισμού και της θεώσεως. Παρ'όλα αυτά, δεν είναι λίγες οι φορές που ο Κύριος επέτρεψε να γίνει κάποιο θαυμαστό σημείο προς ωφέλεια ορισμένων ανθρώπων, οι οποίοι είτε πίστεψαν στον

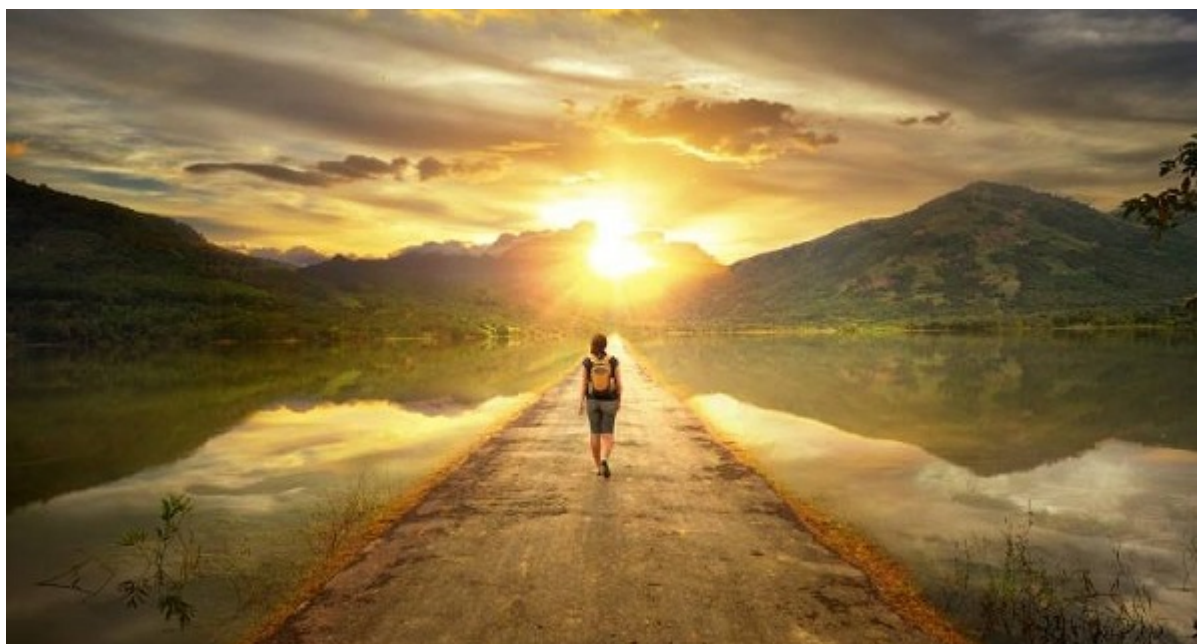
Θεό είτε μεταστράφηκαν από κάποια θρησκεία ή αίρεση στην Ορθοδοξία.



Αλλά, ακόμα και με την ύπαρξη των θαυμάτων πολλοί είναι εκείνοι που εξακολουθούν να μην πιστεύουν και να θεωρούν κάθε τι το πνευματικό ψεύτικο. Στις μέρες μας όμως, έχει αρχίσει να υπάρχει μια διαφορετική τάση. Η τάση αυτή δεν διαψεύδει το θαύμα ή την πνευματική εμπειρία, αντιθέτως την επιβεβαιώνει, με την διαφορά όμως ότι την θεωρεί αποκύημα του ανθρώπινου νου και της θελήσεως του ανθρώπου. Με τον τρόπο αυτό, δεν δέχεται τον πνευματικό κόσμο και την ύπαρξη του Θεού, αλλά την όποια πνευματική εμπειρία την αποδίδει σε ψυχολογικούς παράγοντες και ερμηνεύει όλα αυτά τα φαινόμενα βάσει της ψυχολογίας και της νευροεπιστήμης. [1]

Υπάρχουν επιστήμονες αλλά και θεολόγοι, κυρίως προτεσταντικών δογμάτων, οι οποίοι με αφορμή την πρόοδο των νευροεπιστημών, έχουν διενεργήσει μελέτες πάνω στο συγκεκριμένο θέμα και έχουν αποφανθεί πως οι πνευματικές εμπειρίες και τα οράματα προέρχονται από τον ερεθισμό ορισμένων περιοχών του εγκεφάλου. Κατά την διάρκεια της προσευχής, του διαλογισμού ή της αφοσίωσης σε μια θρησκευτική τελετή, ενεργοποιούνται οι κροταφικοί λοβοί, ο επικλινής πυρήνας, ο προμετωπιαίος φλοιός, η περιοχή boca, η οποία ευθύνεται για την ομιλία. Απόρροια του ερεθισμού των περιοχών αυτών, κατά τα συμπεράσματα που έχουν προκύψει, είναι η δημιουργία πνευματικών εμπειριών. Για να καταλήξουν σε αυτό το συμπέρασμα, οι αρμόδιοι έχουν προβεί σε σχετικές έρευνες. Επί παραδείγματι, οι A. Newberg και D'Aquili, παρατήρησαν ότι κατά την διάρκεια

διαλογισμού υπήρξε σημαντική αλλαγή στην νευρική δραστηριότητα του μετωπιαίου και του βρεγματικού λοβού, πτώση της ροής του αίματος στην αμυγδαλή, πράγματα που έχουν ως συνέπειες ψευδή «πνευματικά» αισθήματα, όπως η γαλήνη, η αίσθηση της υπέρβασης του χώρου και του χρόνου, η αίσθηση της ένωσης με «όλα τα όντα», της εμπειρίας που δεν περιγράφεται επαρκώς. Έτερο παράδειγμα είναι εκείνο του Anderson, ο οποίος εξέτασε με λειτουργική μαγνητική απεικόνιση τους εγκεφάλους 19 Μορμόνων, διαπιστώνοντας πως τα πνευματικά αισθήματα ενεργοποιούν κατ' εξοχήν τον επικλινή πυρήνα, μια ζωτική περιοχή του εγκεφάλου στο κύκλωμα επεξεργασίας των ανταμοιβών και των απολαύσεων. Επίσης, εκτός από αυτό το κύκλωμα, ενεργοποιείται ο έσω προμετωπιαίος φλοιός, μια πολύπλοκη εγκεφαλική περιοχή, που μεταξύ άλλων, εμπλέκεται στις αξιολογικές και ηθικές κρίσεις. [2]



Αυτά ήταν δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα. Σαφώς, υπάρχουν πολλά ακόμα, τα οποία δεν υπάρχει λόγος να εκτεθούν στο παρόν κείμενο, αφού τα συμπεράσματα εν πολλοίς είναι τα ίδια. Δηλαδή, αποδίδεται η πνευματική εμπειρία σε ερεθισμούς συγκεκριμένων εγκεφαλικών περιοχών, το θαύμα σε αυθυποβολή (placebo effect) και η ύπαρξη της ψυχής, στην καλύτερη περίπτωση, δεν είναι τίποτε άλλο παρά μόνο ένα μέρος ή μία δύναμη του εγκεφάλου. Ο Θεός δεν υπάρχει ή αν υπάρχει βρίσκεται μέσα στον εγκέφαλο, και είναι μια δημιουργία της δικτύωσής του. Γενικότερα, επικρατεί μια άποψη για τον Θεό και κάθε τι πνευματικό πολύ αόριστη και συγκεχυμένη. Όλα αυτά όμως θα αναλυθούν εκτενώς στην εν συνεχεία σε σχετική ενότητα. Έτσι, με αυτόν τον τρόπο, και από τις παραπάνω αναφορές, προκύπτει το πεδίο της νευροθεολογίας ή βιοθεολογίας, το οποίο «αναφέρεται στο πολυεπιστημονικό πεδίο της έρευνας που επιδιώκει να κατανοήσει την σχέση

μεταξύ του ανθρώπινου εγκέφαλου και της θρησκείας». [3]

Αφού λοιπόν έγινε η παράθεση του αντικειμένου που πραγματεύεται η παρούσα έρευνα, περνάμε τώρα στην κυρίως θεματολογία. Όπως μπορεί να αντιληφθεί κανείς, οι προαναφερθείσες θέσεις και απόψεις δεν συνάδουν με την Ορθόδοξη Χριστιανική διδασκαλία. Άλλωστε ο ίδιος ο Newberg, έχει παραδεχτεί τις επιρροές του από ανατολικές θρησκείες. [4] Οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί συμπεριελάμβαναν διάφορες θρησκευτικές ομάδες, όμως καμία από αυτές Ορθόδοξους Χριστιανούς. Αυτό αποτελεί το κομβικό σημείο της μελέτης. Κανένα από τα πορίσματα των ερευνών δεν περιλαμβάνει την ορθόδοξη πνευματική εμπειρία, και στην μελέτη αυτή θα επιχειρήσουμε να αποδείξουμε ότι πολλά από αυτά που συμβαίνουν στον Ορθόδοξο Χριστιανισμό, δεν μπορούν ούτε να οφείλονται στον ανθρώπινο εγκέφαλο ούτε να ερμηνευθούν βάση των πορισμάτων των αντίστοιχων ερευνών, διότι δεν εμπίπτουν στα βιβλιογραφικά πορίσματα της νευροθεολογίας, αλλά τα υπερβαίνουν και διαφοροποιούνται.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

- 1. Νευροθεολογία: Εγκέφαλος και πνευματική εμπειρία, Νεκρός για τον Κόσμο, http://o-nekros.blogspot.com/2010/10/blog-post_9916.html**
- 2. Πώς επιδρά η θρησκεία στον εγκέφαλό μας;, <https://enallaktikidrasi.com/2018/07/epidraseis-thriskeias-egkefalo/>**
- 3. A. Sayadmansour, Neurotheology: The relationship between brain and religion, Iran J Neurol, 2014: 13(1): 52-55, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3968360/>**
- 4. Πως επηρεάζει ο διαλογισμός το μυαλό, Τι συμβαίνει στον εγκέφαλο κατά τη διάρκεια μίας πνευματικής εμπειρίας, <https://www.iefimerida.gr>**

<http://bit.ly/2GaKqzi>